

**AGRÁRVILÁG
MAGYARORSZÁGON
1848-2002**

ARGUMENTUM KIADÓ / MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM

TARTALOM

AJÁNLÁS (Dr. Németh Imre)

5

AGRÁRTÖRTÉNET 1848–1919

Estók János

A FORRADALOM ÉS A SZABADSÁGHARC SODRÁBAN	7
Magyarország első, földművelésügyért felelős minisztere	8
A Földművelés-, Ipar- és Kereskedelemügyi Minisztérium	11
A jobbágyfelszabadítás	13
Az önvédelmi háború szorításában	15
AZ ÖNKÉNYURALOM ÉVEI	21
Politikai jogfosztottság - gazdasági reform	21
A jobbágyfelszabadítás újraszabályozása	24
MAGYARORSZÁG A DUALISTA MONARCHIÁBAN	29
Az alkotmányos parlamentarizmus	29
A községi önkormányzatok	31
A „vegyes tárca”	33
Paraszi és úri földeken	38
Az úrbéri maradványok eltakarítása	43
Ipari vámok - agrárvámok	45
A székesfehérvári országos gazdakongresszus	48
A szemtermelés túlsúlya	51
Támad a filoxéra	53
Kertgazdálkodás	57
A tervszerű erdőgazdálkodás felé	59
Állami ménesbirtokok	60
A fajtaváltás útján	65
Az állategészségügy	70
Gépek a mezőgazdaságban	73
Az élelmiszeripar	77
A paraszttársadalom	80
„Aki szegény, az a legszegényebb”	82
Paraszi mentalitás, népi kultúra	87

Fehér György

A TERMELÉS VÁLTOZÓ FELTÉTELEI	91
Nyomás helyett vetésforgó	97
Szőlő- és kertkultúra	102
A termelés műszaki fejlődése	106
Lehetséges kitérési pont: az állattenyésztés	111
Az átalakulás mérlege	117
AZ ÖNÁLLÓ FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM	123
Gazdaságpolitikai irányváltás	123
A jogszabályalkotás mint az állami beavatkozás eszköze	127
Szociálpolitika	135

A földművelésügyi közigazgatás központi szervezete, a Földművelésügyi Minisztérium	140
--	-----

A MEZŐGAZDASÁG

AZ I. VILÁGHÁBORÚ ÉS A FORRADALMAK IDEJÉN	146
Háborús évek	146
Az agrárium és a szaktárca a forradalmak idején	148

Gunst Péter

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁG 1919 ÉS 1945 KÖZÖTT

A nemzetközi körülmények	157
A belső piac	159
Az export	161
A mezőgazdaság árhelyzete	163
A mezőgazdaság szerepe az ország gazdaságában	165
A mezőgazdasági termelési ciklus	167
A mezőgazdaság szerkezete az új országterületen	171
VÁLSÁGOS NEGYEDSZÁZAD (Estók János)	177
NÖVÉNYTERMESZTÉS	181
Szántóföldi termelés	182
Szőlőtermesztés	214
Gyümölcsstermesztés	217
Rét- és legelőgazdálkodás	220
Erdőhasználat	222
ÁLLATTENYÉSZTÉS	225
Az állatállomány szerkezetének átalakulása	242
A TERMELÉS MODERNIZÁLÓDÁSA	244
A MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS MÉRLEGE	248
A PARASZTSÁG	251
A MEZŐGAZDASÁG A II. VILÁGHÁBORÚBAN	254

Varga Zsuzsanna

AZ AGRÁRIUM 1945-TŐL NAPJAINKIG

A FÖLDREFORMTÓL A KOLLEKTIVIZÁLÁSIG	261
Az agrártárca újjászervezése	261
A földreform	263
„Az új terméskig kell kihúzni”	266
Több döntési központ	267
A földreform végrehajtása	270
Az elszabaduló infláció és a stabilizáció	274
Választási ígéretetek 1947-ben	276
Az agrártárca a „fordulat éveiben”	278

A szövetkezeti kérdés 1947-48-ban	280	A »MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI CSODA«	319
»KÉNYSZERÍTENI KELL A PARASZTOT...«	283	Az agrárgazdaság integrált irányítása	319
Prés alatt a parasztság	283	Az Új Gazdasági Mechanizmus és a mezőgazdaság	320
Kiépül a pártállam – széttagolódik az agrárirányítás	284	A reform lefékezése – támadás a tsz-ek ellen	323
A „kulákok” megtörésének fokozatai	287	Fölülkerekedik a pragmatikus politika	326
Erőszakos kollektivizálás	290	AZ AGRÁRFEJLŐDÉS KORLÁTJAI	328
GAZDASÁGPOLITIKAI IRÁNYVÁLTÁSOK	294	„Aranyélet”, felemás polgárosodás falun	328
Az „új szakasz” agrárpolitikája	294	Növekvő elvonások – válsághelyzetben	329
Átszervezési hullámok az agrártárcáknál	296	A »KAPITÁLIS« KILENCVENES ÉVEK	332
Rákosiék visszatérnek a hatalomba	298	Tulajdon- és szerkezetváltás a mezőgazdaságban	332
1956 ÉS A VIDÉK	299	AZ EURÓPAI UNIÓ KÜSZÖBÉN	337
A KORAI KÁDÁR-KORSZAK	303	Miniszteri pályaképek	340
Változások az agrárirányításban	303	Az agráriumot érintő fontosabb törvények és rendeletek tára	375
Az Agrárpolitikai tézisektől a kollektivizálási határozatig	304	Irodalmi ajánló	387
Kollektivizálás magyar módra	307	Névmutató	388
KÉNYSZERHÁZASSÁGBÓL ÉRDEKHÁZASSÁGBA	310		
A „moszkvai kabát” újragombolása	310		
A mezőgazdaság a reform kísérleti terepe?	313		